

30 urte beranduago berriro gosete handia hedatzen ari da Etiopian

Pello Zubiria Kamino

@pellozubiria

Lehortea 2014an hasirik, hilabeteotan mundu osoan eragin duen *El Niño*k goseteen murgildu du dagoeneko Etiopiako hamar biztanletik bat, eskualde batzuetan jendeen erdia. Oraindik ez da zabaldu 1984ko argazki terrible haien antzekorik... baina alarmak piztuta daude. Populazioa kontrolik gabe handitzen eta lekuko nekazaritza errotik itxuraldatzen ari den Etiopian ari da gertatzen.

Elikadura krisi berriak oraingoz kontrolatu samarra dirudi Etiopian, telebistek ez baitigute erakutsi hezur eta azal hiltzearen diren ume eta emakumen irudiekin, duela 30 urte, 1984an, mundu aberatseko biztanleen errukia piztu zuten argazki beldurgarri haiek bezalakorik. Hala ere, karitatezko erakundeak abisatzen ari dira azken 50 urteotako lehorterik handiena daukatela Etiopian.

Ez dute uzta txukunik izan eskualde askotan, laboreak ereiteko modurik ere ez azken bi urteotan. Aziendetatik -ahuntz zein gamelu- bizi diren abeltzainek ezin dituzte bazkatu belarrez, ez eta ase urez. Gose eta egarriak ugaritzen dituzte abereen eta jendeen eritasunak. Hamar milioi etiopiar baino gehiago bizi dira uneotan larrialdian, horietatik sei milioi gosea pasatzen.

Hailemariam Desalegn lehen ministroak laguntza deia egin die nazioarteko erakundeei, 1.400 milioi dolarreko asistentzia behar duela Etiopiak. Munduak dauzkan emergentzien artean hirugarren handiena da, gerra birrintzen ari den Siria eta Yemenen landa beste inork ez dauka hain behar latzik.

New Internationalist hedabidean Christian Aid GKEko Nicola Kellyk kontatu du idortek kiskalitako Yabelo eskualdean -Etiopia hegoaldean, Kenyarekiko mugatik 100 kilometro- herrietan ikusia eta entzuna. Adegalchat herriko buruzagi Sanouri galdetu dio ea zer egin duten egoerari egokitzeko: "Lehortearrekin denok sufritzen dugu berdintsu, izan

pobre edo aberats, eta berdin dio prestatuta zauden ala ez: euririk ez da iristen. Gure lurra lehortzen ari da, abereak gogotzen eta haurrak ahultzen".

Kula Taro Wariyok konbidatu ditu Kelly eta bere kideak etxolara, beste hogeit hamar herriarekin katilu bana arroz jatera. "Euria egin izan duenean ere, dagoeneko ez du utzarik ekartzen. Garai batean zaparrada handiak egiten zituen eta belarra hazten zen. Orain zelaiak berehala ihartzen dira", esan die atariko lur muturra erakutsiz.

Hurbil, Arero herrian, 21 urteko Tume Yarco Deedak diotse emakumeek bereziki sufritzen dutela: "Ura ekarri behar dugu, sutarako egurra bildu, familiari otorduak prantatu, haurrak zaindu... eta askoz lan gehiago. Lehortek esan nahi du urrunago joan behar dugula ur bila, batzuetan ordu luzez ibili behar dugu eguzkitan ontzi pisutsuen garraio. Baita haurdun daudenak ere. Ezagutu ditut ur garraio dabilzala erditu direnak, pentsa zein arriskutsua den".

All Africa hedabideak analisi batean azaltzen duenez, Etiopiak behar dituen jakien %90 bere lurraldean ekoizten ditu. Otorduetan garrantzia handia daukaten zerealei dagokienez, 2015eko urtean 23 milioi tona bildu zituen, eta ez zuen inportatu behar izan 1,2 milioi baino gehiago. Azken bi urteotan laboreek etekin gutxi eman duten arren, etiopiar gehienak moldatzen dira bizirauteko. Baina ia 100 milioiko populazioa edukirik, jendearen %15 gosez egoteak esan

nahi du 15 milioi daudela larri. 15 milioi Etiopia zabalean barreiatuak, horiei lagundu beharrek dakartzen logistika arazoekin.

Etiopiarren %83 bizi dira landa eremuetan, nork bere familiaren biziraupenerako nekazaritza soila eginez, baina klimaren aldaketak idortek ugaritu dituzte azken hamarkadotan lehen baino ahulago aurkitzen dira edozein arazoren aurrean eta elkarren arteko lehia handiagotzen da nork bere ura, lur muturra edo belazea eskuratu nahian.

Behartsuari lurra bera ere ostu

Azken 50 urteotan Etiopia pasa da 22,2 milioi biztanle edukitzetik 95,5 edukitzera. 1984ko azken gosete handitik 30 urte laburretan bikoiztu egin da Etiopiarren populazioa. Gainera, Munduko Bankuaren eta Nazioarteko Diru Funtsaren errezetak zintzo konplutuz, nekazaritza industrial eta komertziala sustatu du Addis Ababako gobernuak eta horrek berak zaildu dizkie herritarrei krisi garaietako ihesbideak, dela aldi baterako emigrazioa, lekuz aldatzea bazka berri bila, eta abar.

Hego Sudanen eta beste krisi humanitario askotan nazioarteko erakunde eta GKEak diren bezala larrialdiko laguntza banatzen dutenak, Etiopian gobernuak bere eskuz egiten du. Addis Ababako administrazioak helarazten du janaria, bidaltzen ur kamioiak, eta abar, arazoak detektatu eta artatzeko erabiliz osasun zerbitzuetako 38.000 pertsona.

Hego Afrikako 'Times-Live' hedabideak zabalduko argazkian, Ahmara eskualdeko Tsemere herriko emakumeak inguruko iturri bakarrean ur garraio. Urketan egin beharreko joan etorriak dira emakumeen lanik gogorrenetakoa eta bortizkeriak jasateko arrisku nagusiak. Plastikozko bidoi horiek zertifikatzen dute Etiopiako bazterrik urrunenean ere globalizazioak harrapatu dituela. Basamortu ertzeako aspaldiko arazoei azken hamarkadotan gehitu zaizkie populazioaren ugalketak, multinazionalak eta lekuko politikariek adostutako lur lapurreta eta txirotasunetik ateratzeko formula neoliberalak sortutako zailtasunak.

*The Guardian*entzako erreportari lanetan Ogocho eskualdean ibili den Simona Foltynnek, hala ere, bildu ditu lekuko nekazari eta familien kexuak funtzionarioek beren lana ondo betetzen ez dutelako, laguntza ez dutela berdintasunez banatzen, jende guztiarengana ez dela iristen beti, agintarieko kritikoak direnak zigortzen dituztela, eta abar. Gainera, gobernuak zorrotz kontrolatzen omen du atzerriko hedabideen presentzia eta bertatik egiten duten informazioa, neurri batean ulergarria izan daitekeena jakinik horrelako krisietan Mendebaldeko kazetariok sentsazionalismoa egiteko daukagun joera sendaezina.

Askok aipatzen den arren etiopiar gehienak auto-konsumoko nekazarietatik bizi direla, egia da Addis Ababako gobernuak aspalditik dagoela abia-

tuta lur eremu zabalak nekazaritza industrialeko multinazionalak eta baita atzerriko gobernuak ere saltzeko estrategian, globalizazio neoliberalaren kritikoek *land grabbing* edo lur lapurreta deitu dioten desmartzan.

Gure artean ezaguna den GRAIN erakundeak aspaldi salatu zuen Etiopia dela mundu osoan elikadura katearen jabe egin nahi duten korporazioen gogoko harrapakinetako bat, nagusiki lur onaren fama duen Ganbella eskualdea.

Gambellako 10.000 hektarea saldu zion gobernuak Saudi Arabiako Sheikh Mohamed Al-Amoudi printzeari, honek bere sorterrri aberatserako mozkinak ekoiztu ditzan, Etiopian bertan uztaren %40 saltzeko baldintzarekin.

Askok lurralde handiagoa saldu zion gobernuak, 100.000 hektarea, Indiako Karuturi konpainiari. Honek Anuak,

Mezenger, Nuer, Opo eta Komo etnietako milaka familia kanporatu zituen lur haietatik gobernuak denak biltzeko propio haientzako antolatutako herrietan; asko Kenyako Dadaab errefuxiatu eremuraino iritsi dira bizi ezinik.

2012an adostu zuten lapurreta hura Karuturiko ugazabek eta Addis Ababako agintariekin. Lau urte bete aurretik, 2016ko otsailean, gobernuak eten behar izan du tratua, Karuturik ez delako 100.000 hektarea haietatik 1.200 baino gehiago jarri produkzioan.

Paradoxikoki Munduko Bankuak eta Nazioarteko Diru Funtzak bultzatu duten kolektibizazio bortxatuaren ostean, Karuturik utziko ditu Etiopian milaka hektarea baso bulldozerrez suntsituak, milaka errefuxiatu eta beste milaka asko *El Niñoren* idortearen lehen baino mendeago. ■

zuri begira

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

